

Pysslingen Förskolor och Skolor AB
Org.nr: 5560354309
info@pysslingen.se

Beslut

Datum 2024-04-02
Dnr 2023:4910
Sida **1 (18)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i
särskild undervisningsgrupp vid Innovitaskolan
Vällingby Park med Pysslingen Förskolor och Skolor
AB som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Innovitaskolan Vällingby Park avseende *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp*.

I granskningen ingår följande frågeställning:

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

I granskningen ingår att bedöma kvaliteten i undervisningen i särskilda undervisningsgrupper i grundskolans årskurs 4-9, närmare bestämt sådana grupper inom en skolenhet där elever placerats efter rektors beslut och genom upprättande av åtgärdsprogram.

Granskningen omfattar däremot **inte** resursskolor eller akutskolor och heller **inte** en bedömning av om enskilda elever får det särskilda stöd som de bedömts vara i behov av.

Granskningen omfattar 24 huvudmän med sammantaget 28 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Läsanvisningar

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier som Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. I förhållande till den övergripande frågeställningen bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*.

Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning, men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Innovitaskolan Vällingby Park i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla undervisningen på ett sätt som stärker strukturen och ger en ökad förutsägbarhet.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetsuppgifter på ett sätt som ytterligare möter elevernas olika behov och förutsättningar.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att ytterligare stärka elevernas motivation till skolarbetet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 september 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4910) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Innovitaskolan Vällingby Park i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Förutsägbarhet och struktur

Granskningen visar att undervisningens utformning är strukturerad och förutsägbar i vissa delar, men att den tydlighet som är avsedd att förmedlas till eleverna inte följs fullt ut. Av intervjuer med lärare, speciallärare och rektorn framgår att lärare som undervisar i den särskilda undervisningsgruppen, kallad studion, inleder skoldagen med att gå igenom elevernas schema för dagen med hjälp av bildstöd. Av intervjuerna och lektionsobservationer framgår också att eleverna börjar och slutar i studion vid olika tidpunkter. Detta dels därför att de till största del följer sina respektive klassers scheman, även under den tid de är i studion, dels därför att eleverna har praktisk-estetiska ämnen tillsammans med sina klasser. Som en följd av detta ger lärare i studion också instruktioner enskilt till elever utifrån det innehåll och de uppgifter som ämneslärare för respektive årskurs planerar. Utifrån dessa planeringar ansvarar specialläraren för att se över strukturen för lektionen och vilka uppgifter som behöver anpassas till respektive elev, för att sedan se till att underlag och material finns till hands inför varje lektion. Det framgår dock av intervju med rektorn att de underlagen inte alltid har funnits tillgängliga för lärarna som ska undervisa i studion och därmed har heller inte strukturen kunnat följas och gett den tydlighet som eleverna behöver. Härtill framgår att utöver specialläraren så är det sju lärare med olika ämnesbehörigheter som undervisar i olika omfattning i studion. Ofta undervisar lärarna inte eleverna i de ämnen som de har behörighet i, utan i de ämnen som eleverna ska ha enligt sina

klasscheman. Därmed följer lärarna ofta andra lärares planering och de eventuella justeringar och anpassningar som specialläraren gjort. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår dock att personalen inte har kommit överens om någon tydlig struktur för undervisningen i studion, annat än vad som framgått ovan. Istället gör lärare olika i fråga om både upplägg och avslutning av lektionerna. Exempelvis försöker någon lärare skapa inledande startblock på lektionerna, särskilt för elever som går i samma årskurs, medan andra lärare aldrig gör det. Vidare avslutar en del lärare lektionen genom att förbereda och påminna eleverna om vad de ska göra under kommande lektion, exempelvis i samband med raster, medan andra lärare inte gör det. Däremot framgår det av lektionsobservationer och intervjuer att lärare ofta använder tidshjälpmedel under lektionerna för att skapa en förutsägbarhet i fråga om hur länge olika moment ska pågå. Samtidigt är lärare uppmärksamma på hur olika uppgifter fungerar för eleverna och vid behov gör lärarna förändringar vad gäller i vilken ordning eleverna får arbeta med vilka uppgifter och på vilket sätt samt med vilka ämnen. Detta relaterat till elevers dagsaktuella form och hur eleverna klarar av att ta sig an uppgifterna, men också beroende av undervisande lärares ämnesbehörighet.

Flexibilitet och variation

Granskningen visar vidare att delar av undervisningen består av en variation av aktiviteter och uppgifter, men att denna variation inte alltid är väl avvägd och förberedd på ett sätt som skapar sammanhang för eleverna. Av samtliga personalintervjuer framgår att graden av variation i undervisningen skiljer sig åt mellan olika ämnen och för elever i olika årskurser. För elever som går i samma årskurs ingår ofta både gemensamma moment och enskilt arbete, medan andra elever i studion arbetar nästan uteslutande med enskilda läs- och skrivuppgifter. För elever som är de enda i sin årskurs som får undervisning i studion ges istället möjlighet att tidvis ingå i sammanhang med andra elever genom att de deltar under vissa moment tillsammans med sin klass. Det framgår vidare att skillnaden mellan ämnen består i att eleverna företrädesvis får läsa texter och svara på frågor alternativt arbeta i sina skolböcker i en del ämnen, medan det i andra ämnen kan ingå både högläsning, filmer, diskussioner, experiment och uppgifter på datorn. Utöver detta framgår av personalintervjuer att eleverna får redovisa sina kunskaper muntligt och att elever även kan få skrivhjälp eller redovisa på alternativa sätt, såsom exempelvis genom collage. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare framgår dock att det delvis är svårt för undervisande lärare att vara insatta i och förstå hur läraren som planerat undervisningen har tänkt att olika moment och uppgifter ska hänga ihop. I de fallen ser undervisande lärare visserligen till att eleverna gör det som ämnesläraren har planerat, dock utan att kunna skapa ett tydligt sammanhang för eleverna.

Aktivt och individanpassat lärarstöd

Granskningen visar att lärarna visserligen arbetar aktivt med att utforma ett anpassat stöd i undervisningen, men att det stöd som eleverna får trots allt inte möter deras behov fullt ut. Av samtliga personalintervjuer framgår att all undervisande personal informerar sig om elevers behov av stöd i undervisningen. Lärarna tar exempelvis del av det åtgärdsprogram som specialläraren skriver i samverkan med elevens mentor. Under regelbundna arbetslagsmöten samtalar lärarna vidare om elevers behov av stöd och anpassningar i undervisningen samt eventuella justeringar som behöver göras. Exempelvis kan en stödinsats handla om att lärarna ska tillse att någon elev får använda talsyntes, men efterhand har lärare sett att det fungerar bättre när de läser högt för eleven, vilket då förmedlas vidare till alla undervisande lärare. Av personal- och elevintervjuer samt lektionsobservationer framgår vidare att de oftast är två lärare, alternativt en lärare och specialläraren, som är i studion samtidigt och lärarna gör då anpassningar i fråga om vem ur personalen som ska ge stöd till vem eller vilka elever. Dessa avvägningar görs utifrån hänsyn till både vad eleverna ska arbeta med och lärares relationer till eleverna. Av intervjuer med personalen framgår att just relationerna till eleverna är av avgörande betydelse för att elever också ska vilja ta emot deras stöd. Lärarna arbetar därför aktivt med att lära känna eleverna, bland annat genom att intressera sig för eleverna och ta reda på vad eleverna tycker om att göra och vilka intressen de har. Det anpassade stöd som lärarna sedan ger utgörs framförallt av kortfattade instruktioner och att lärarna använder bildstöd. Vidare avgränsar lärare den tid som eleverna ska arbeta med en uppgift, och däremellan får eleverna täta pauser, vilket i båda fallen syftar till att få eleverna att bibehålla sitt engagemang. Vidare kan stödet bestå i att vissa elever får viss text uppläst eller att en lärare befinner sig sidan om en elev, för att stödja eleven med att komma igång med uppgifter. Av elevintervju framgår också att lärare kan visa ett exempel på hur en uppgift ska utföras för att eleverna sedan själv ska kunna ta sig an och genomföra uppgifterna. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och rektorn framgår emellertid också att en del elever får mer stöd, och i en del fall också tränar på annat, än vad de behöver. Exempelvis får elever hjälp med att hitta rätt svar i en text, snarare än strategier för att själv kunna läsa sig till rätt svar. Elever får även skrivhjälp även då de vill slippa att skriva själv och inte enbart därför att de behöver den hjälpen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla undervisningen på ett sätt som stärker strukturen och ger en ökad förutsägbarhet.

Skolinspektionens granskning visar att utformningen av undervisningen endast delvis omfattar en struktur som skapar tydlighet och en förutsägbarhet för eleverna. Visserligen kan strukturen behöva se annorlunda ut i en särskild undervisningsgrupp där elever från olika årskurser deltar, men samtidigt ser Skolinspektionen en risk för att den nuvarande strukturen inte motsvarar elevernas behov av tydlighet och kan leda till att eleverna får svårt att fokusera på skolarbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna som undervisar i den särskilda undervisningsgruppen tillsammans, och under ledning av rektorn, diskuterar hur de arbetar med att skapa struktur för eleverna. I de diskussionerna kan förslagsvis ingå att klarlägga vilka strategier som var och en av lärarna har för att skapa en tydliggörande struktur, samt vad de eventuellt behöver göra lika för att kunna möta elevernas behov av tydlighet. Detta exempelvis i förhållande till hur lektioner både inleds, utformas och avslutas. Förslagsvis kan lärarna inom ramen för detta arbete också se över vilka eventuella skillnader, i fråga om tydlighet och struktur, som de planeringar och justeringar som ämneslärare och specialläraren tillhandahåller ger upphov till. Med denna kartläggning som utgångspunkt föreslår Skolinspektionen vidare att all berörd personal tillsammans kommer överens om vilka instruktioner som behöver ingå i planeringar och vilka grundläggande tillvägagångssätt som behöver användas för att ge en ökad förutsägbarhet.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Tydlighet i syfte och mål

Granskningen visar att lärare till en viss del förmedlar syfte och mål med olika arbetsmoment på ett tydliggörande sätt för eleverna. Av intervjuer med lärare, speciallärare och rektorn framgår att lärarna pratar med eleverna om vad det är som de ska lära sig, i samband med att de startar upp ett nytt arbetsområde. Exempelvis förklarar lärare för elever att målet är att de ska lära sig mer om olika svåra ord inom en religion. Vidare framgår att lärare pratar med eleverna om syftet i relation till vilken nytta eleverna kan ha av kunskapen ur ett framtida perspektiv. Det framgår även att lärare ibland återkommer till syfte och mål eftersom de tar upp mindre delar åt gången, men framförallt därför att det uppkommer frågor från eleverna. Det framgår emellertid också att lärarna som undervisar i studion utgår från de instruktioner och beskrivningar av syfte och mål som ämneslärare förmedlar i sina planeringar och att lärare tidvis har svårt för att förmedla detta på ett tydligt sätt till eleverna, särskilt i ämnen som de

själva inte är behöriga i. Som en följd av detta pratar lärarna oftare med eleverna om vad som är målet med aktuell lektion än vad som är syftet på längre sikt utifrån vad eleverna förväntas lära sig inom ämnet.

Anpassning av innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas på flera olika sätt till elevers individuella behov, men att anpassningarna inte motsvarar elevernas förutsättningar och behov i alla delar. Som tidigare framgått av detta beslut är det ämneslärare för varje årskurs som planerar undervisningens innehåll och arbetssätt, utifrån vad de arbetar med i elevernas respektive klasser, vilket sedan förmedlas till specialläraren för vidare anpassningar utifrån elevernas olika behov. Av intervju med lärare framgår emellertid att även en del av ämneslärarna gör anpassningar av uppgifternas utformning utifrån den kännedom de har om elevernas behov och förutsättningar, redan innan de förmedlar planeringen till specialläraren. Vidare framgår av samtliga personalintervjuer att de anpassningar av innehåll och uppgifter som sedan görs av specialläraren exempelvis består i att specialläraren tar fram alternativt material och bryter ner innehållet i mindre delar och att eleverna får tillgång till nivåanpassade böcker. Det framgår även av intervju med rektorn att de delvis testat elevernas förmågor och sedan anpassar material för att eleverna exempelvis ska få öva ordförståelse eller arbetsminne. Av lärarintervjuer och lektionsobservationer framgår också att lärarna som undervisar i studion gör ytterligare anpassningar efterhand som de uppmärksammar att det finns ett sådant behov. Exempelvis kan lärare i studion besluta om att de gör delar av en uppgift gemensamt, trots att ämnesläraren planerat för att uppgiften ska göras enskilt, i de fall de ser att det inte fungerar eller då de bedömer att det blir för svårt för eleverna. Vidare framgår att lärare gör anpassningar för att undervisningen ska bli mer lustfylld, exempelvis genom att utgå från den kännedom som de har om elevernas intressen eller genom att träna begrepp på ett alternativt sätt till exempel i form av charader. Det framgår emellertid också att lärarna inte alltid kan se till att eleverna får arbeta med uppgifter som är på en utmanande nivå och att elever skulle behöva få än mer anpassade uppgifter. En anledning till detta är att lärarna inte upplever sig ha tillräcklig kunskap om elevernas behov och förutsättningar i alla ämnen och därför kan de heller inte göra anpassningar i enlighet med den nivå som eleverna befinner sig på. Härtill framgår att ytterligare ett skäl är att lärarna tidvis behöver ge en-till-en-stöd till vissa elever, medan andra elever då istället måste arbeta med uppgifter som de klarar på egen hand.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetsuppgifter på ett sätt som ytterligare möter elevernas olika behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar visserligen att lärare och speciallärare gör olika anpassningar av undervisningens innehåll och arbetssätt men granskningen visar också att anpassningarna inte möter elevernas förutsättningar och behov i alla delar. Därmed ser Skolinspektionen en risk för att undervisningen inte fullt ut främjar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen tillsammans, och med stöd av rektorn, identifierar vilken ytterligare kunskap om elevernas behov och förutsättningar som de behöver för att kunna anpassa undervisningens innehåll och utformning fullt ut. I detta arbete behöver det också ingå att ta fram strategier för hur arbetet ska utformas för att lärarna ska öka sin kännedom om elevernas behov. Skolinspektionen föreslår vidare att det gemensamma arbetet fortgår genom att identifiera i vilka ämnen som uppgifter, material och upplägg behöver anpassas ytterligare, för att också omfattas av nivåanpassade utmaningar för alla elever.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Höga förväntningar, självförtroende och motivation

Granskningen visar att lärare till en viss del arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation till skolarbetet, men att de delvis saknar adekvata strategier för att stärka elevernas motivation. Av intervju med lärare, speciallärare och rektorn framgår att det relationsskapande arbete som lärarna bedriver utgör en viktig grund i deras arbete med att förmedla anpassade förväntningar och stärka elevernas självförtroende och motivation till skolarbetet. Samtidigt framgår att lärares förväntningar främst relaterar till elevers agerande socialt och till regler och rutiner, snarare än till kunskapsrelaterade förmågor. Även om det också framgår att lärare förmedlar att de vet att elever kan klara uppgifter så hjälper lärare samtidigt elever med delar av uppgifter som eleverna kan klara och de förhandlar om vilka delar av uppgifterna som eleverna ska göra själv, exempelvis i fråga om vem som läser vilka delar av en text. Det framgår att

lärare trots allt är av uppfattningen att detta är förväntningar som kan ses som högt ställda för några av eleverna, som tidigare inte har gjort något alls under lektioner. Av intervjuerna framgår också att lärarnas arbete med att stärka elevernas självförtroende utgörs av att de ger positiv återkoppling, ger uppgifter som eleverna kan lyckas med och berömmar eleverna för uppgifter och moment som de har klarat. Lärare ser vidare detta arbete som en viktig del för att eleverna ska känna sig sedda och motiverade till att nå uppsatta mål, som att exempelvis kunna ha mer undervisning tillsammans med sin klass. Det framkommer även att lärare delvis knyter an till elevers intressen och ibland förmedlar vilken nytta elever kan komma att ha av viss kunskap ur ett framtida perspektiv. Det framgår dock av intervjuer och lektionsobservationer att olika former av frekventa pauser är personalens mest återkommande strategi för att försöka motivera eleverna i skolarbetet.

Reflektion och medvetenhet kring det egna lärandet

Granskningen visar att undervisningen delvis utformas så att det ingår inslag som ger eleverna möjlighet att reflektera över, och gemensamt diskutera, olika frågeställningar. Av intervjuer med lärare framgår att det sällan ingår öppna diskussionsfrågor i den planering som de får från ämneslärare och specialläraren. Istället är det lärarna som undervisar i studion som ser till att vissa moment blir utformade så att elever ska få möjlighet att diskutera gemensamt, särskilt inom samhällsorienterande ämnen. Detta gäller företrädesvis de eleverna som går i samma årskurs, medan andra elever nästan enbart får möjlighet att delta i diskussioner med andra vid de eventuella tillfällen då de deltar i undervisningsmoment tillsammans med sin klass. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår även att lärarna öppnar upp för diskussioner i samband med högläsning och film, så att elever får möjlighet att delge sina reflektioner och åsikter och delvis också motivera dessa.

Vidare visar granskningen att lärare arbetar för att elever ska bli medvetna om sina förmågor och sitt lärande, men att det emellertid inte ingår som ett regelbundet inslag i all undervisning. Av elev- och personalintervjuer framgår att specialläraren, tillsammans med elevers respektive mentorer, har kontinuerliga möten med elever och vårdnadshavare i syfte att följa upp elevernas åtgärdsprogram. Vid dessa tillfällen ingår även att prata om och visa på vad elever har lärt sig i olika ämnen och vad de behöver arbeta mer med framöver. Av personalintervjuer framgår även att de visar på sådant som eleverna har lärt sig genom att återknyta till uppgifter som eleverna redan gjort och visat att de kan, relaterat till aktuella och kommande uppgifter. Samtidigt framgår av elevintervju att även om lärare har berättat om enstaka saker som eleven lärt sig så ligger fokus på att prata om vad eleven behöver träna mer på. Vidare framgår att lärare som

undervisar viss tid i studion sällan visar på eller pratar med elever om vad de har lärt sig och vilka framsteg de har gjort, undantaget med elever som de själva är mentorer för. Det framgår att detta främst beror på att det är svårt för lärare att visa på en progression och återknyta till sådant som eleverna har gjort tidigare, då det är olika lärare som undervisar och stödjer eleverna i samma ämnen. Av intervju med specialläraren och rektorn framgår dock att det ingår som en del av undervisningen att prata om studieteknik. Exempelvis får elever använda olika sätt för att träna inför prov och de får även välja om det passar dem bäst att skriva med penna eller på datorn.

Elevers involvering i undervisningens utformning

Granskningen visar att lärarna endast till en liten del ger eleverna möjlighet att ha inflytande över undervisningens utformning. Av intervjuer med lärare, speciallärare och rektorn framgår att lärarna involverar eleverna genom att presentera olika alternativ av uppgifter som eleverna sedan kan välja mellan. Vidare anpassar lärarna i den särskilda undervisningsgruppen genomförandet av uppgifter utifrån den kännedom de har om elevernas intressen. Av elev- och personalintervjuer framgår även att elever blir tillfrågade om hur de tycker att det fungerar i den särskilda undervisningsgruppen och exempelvis har någon elev gett förslag på uppgifter för att kunna öka den egna självständigheten i skolarbetet. Härutöver har lärare inga strategier för att regelbundet ta in elevers åsikter och göra förändringar därefter. Det framgår vidare att lärare som undervisar i den särskilda undervisningsgruppen inte har kännedom om huruvida elevernas mentorer eller ämneslärare efterfrågar elevers synpunkter och utgår från dessa i planeringen av undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att ytterligare stärka elevernas motivation till skolarbetet.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna visserligen bedriver ett visst arbete för att stärka elevernas självförtroende och motivation till skolarbetet, men att det delvis saknas adekvata metoder för att stärka såväl en yttre som en inre motivation hos eleverna. En undervisning som är utformad för att stärka elevernas motivation är av stor betydelse för att främja elevernas målpuppfyllelse.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen tillsammans, och under ledning av rektorn, diskuterar vilka eventuella strategier var och en av dem använder för att motivera eleverna i skolarbetet, utöver att ge elever pauser. I diskussionerna behöver fokus ligga på att gemensamt ta fram strategier som främjar elevernas inre motivation, utifrån den kännedom som personalen redan har om elevernas behov och förutsättningar. Förslagsvis kan detta arbete också relateras till det utvecklingsarbete som Skolinspektionen föreslår under delområde 2, i fråga om att öka lärarnas kännedom om elevernas behov. I diskussionerna kan med fördel också ingå att se över behovet av att stärka elevernas involvering och inflytande över undervisningen, som en av strategierna för att öka elevernas motivation.

På Skolinspektionens vägnar

X

Anna Sundman Marknäs

Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X

Thérèse Mineur

Thérèse Mineur

Föredragande

Signerat av: Thérèse Mineur

I handläggningen av ärendet har även utredare Lena Osvaldsson deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-granskningar/undervisningens-kvalitet-i-sarskild-undervisningsgrupp/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Av 10 kap. 8 § skollagen ska en kursplan gälla för varje ämne.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Enligt 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges sådant särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska vidare ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som

minst ska uppfyllas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan får innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska

därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland

annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med en elev som får sin undervisning i särskild undervisningsgrupp samt tre lärare som undervisar i gruppen. Vidare har skolans specialpedagogiska personal och rektorn samt biträdande rektorn intervjuats. Utöver detta har lektionsobservationer i ämnena svenska, samhällsorienterande ämne, naturorienterande ämne och matematik, genomförts under sammantaget 160 minuter.

Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i en tjänsteanteckning som har kommunicerats med huvudmannen. Tjänsteanteckningen ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i kvalitetsgranskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under hösten 2024.

Bilaga 3: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Innovitaskolan Vällingby Parks särskilda undervisningsgrupp, kallad "Studion" den 13 februari 2024 och genomförde en digital intervju med rektorn och den biträdande rektorn den 15 februari 2024. Besöket genomfördes av utredarna Lena Osvaldsson och Therése Mineur.

Innovitaskolan Vällingby Park som ligger i Stockholms kommun med Pysslingen Förskolor och Skolor AB som huvudman är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna Förskoleklass till årskurs 6. Vid granskningstillfället finns det totalt sex elever som får delar av sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen, varav en elev i årskurs 4, fyra elever i årskurs 5 och en elev i årskurs 6. I gruppen undervisar en speciallärare och sju lärare, som har behörighet i olika ämnen. Härtill planerar ämneslärare för respektive årskurs undervisningen för sina ämnen och förmedlar till den personal som undervisar i gruppen.